

[Udenrigsministeren]

rette respekten for menneskerettighederne i landet.

Først når vi har set den endelige rapport, der skal afgives af Menneskerettighedskommissionen i februar 1987, har vi mulighed for at vurdere, om forliget er opfyldt, og om menneskerettighedssituationen i Tyrkiet igen har nået et sådant stade, at vi ikke længere behøver at appellere til menneskerettighedsorganerne i Strasbourg. Det er regeringens opfattelse, at forliget i sig selv vil være en positiv faktor i denne proces.

Jeg skal i korthed rekapitulere indholdet af forligsordningen, der består af tre hovedelementer. Elementet om tortur, herunder vilkårene og procedurerne for iværksættelse af frihedsberøvelser, indeholder en forpligtelse for Tyrkiet til at aflægge rapporter til kommissionen, henholdsvis 1. februar 86, 1. juli 86 og 1. oktober 1986. På grundlag af disse rapporter gennemføres en dialog mellem kommissionen og Tyrkiet, der bl.a. indbefatter adgang for repræsentanter for kommissionen til at aflægge besøg i Tyrkiet, herunder besøg i civile og militære fængsler og på politistationer. Den 1. februar 1987 afgiver kommissionen en endelig rapport om denne del af forligets opfyldelse. Rapporten stilles til rådighed for samtlige deltagerstater i konventionen, det vil sige alle 21 medlemslande af Europarådet.

Elementet om afvikling af særlovgivningen indebærer, at den tyrkiske regering skal holde kommissionen løbende underrettet om yderligere ændringer af lovgivningen, der tager sigte på at bringe den i overensstemmelse med konventionens standarder. Krigsretstilstanden i Tyrkiet var i november 1985 reduceret til 9 af landets i alt 67 regioner og er bebudet endeligt afviklet inden oktober 1986.

Det sidste element om amnesti lægger op til, at drøftelserne herom skal indledes i det tyrkiske parlament på grundlag af initiativer fra enten de enkelte parlamentsmedlemmer eller den tyrkiske regering. Tyrkiet skal desuden holde kommissionen underrettet om udviklingen i dette spørgsmål.

På dansk foranledning lykkedes det at få en tyrkisk tilkendegivelse om retningslinjerne i de påtænkte initiativer vedrørende amnesti. Det blev herunder klart, at Tyrkiet på grund af bestemmelser i forfatningen ikke har mulighed for at acceptere en forpligtelse til at

gennemføre en egentlig generel amnesti, men at amnesti og lignende benådningsskridt vil udgøre et vigtigt mål for den tyrkiske regering, som vil fortsætte bestræbelserne i dette øjemed.

Som jeg allerede har sagt, er der altså ikke tale om, at sagen nu er sluttet med indgåelsen af dette forlig. Tværtimod befinder vi os i en fase – en prøveperiode, om man vil – hvor der er indledt en aktiv dialog mellem Menneskerettighedskommissionen i Strasbourg og den tyrkiske regering på grundlag af de rapporter, som regeringen skal afgive i årets løb.

Det var baggrunden for, at vi under et møde i Europarådets ministerkomité den 24. april ikke kunne gå ind for et britisk forslag om, at Tyrkiet skulle overtage viceformandskabet i komiteen indtil efterårssamlingen i november og derefter for yderligere et halvt år formandskabet for komiteen. Tyrkiet havde i sin tid med henvisning til indførelsen af militær undtagelsestilstand i 1981 givet afkald på disse hverv, så længe demokratiske tilstande ikke var genindført i landet. Det britiske forslag blev imidlertid vedtaget med 14 stemmer for, heriblandt Island, 6 imod – det var Cypern, Danmark, Grækenland, Luxembourg, Malta og Norge – mens 1 land, nemlig Sverige, afstod.

Jeg kan tilføje, at vi fra dansk side i ugerne før afstemningen i ministerkomiteen havde virket for en fællesnordisk holdning i spørgsmålet, og under det har jeg henvist til, at den nuværende fase med en dialog imellem Menneskerettighedskommissionen og Tyrkiet burde være ovre, før Tyrkiet genindtrådte som viceformand og formand. Men det viste sig imidlertid ikke muligt at fastholde en enig nordisk linje; som nævnt stemte Island for, Norge og Danmark imod, og Sverige ville altså ikke gå videre end til en afståelse.

Regeringen er altså ikke uenig med forslagsstillerne i, at menneskerettighedssituationen i Tyrkiet fortsat ikke er tilfredsstillende og stadig giver anledning til bekymring, og dette gælder specielt rapporterne om, at der fortsat anvendes tortur.

Samtidig finder jeg dog, at forslagsstillerne i deres bemærkninger til forslaget helt forbigår de rapporter, der jo foreligger fra flere sider om, at der foregår en udvikling i den rigtige retning, og jeg finder her ikke mindst